

הרס בית סניטקוב

דייר סניטקוב על חורבות ביתו
— לא פי צו —

גם המשא ומתן בין שני לסניטקוב לא הביא לכל תוצאות. שני סרב לשמוע לכל הבקשות והתחנונים. לפי דברי סניטקוב היתה סיבת עיקשו המזורה של משרד-האופט-רופוס פשוטה ביותר שני התכונן למכור את המגרש עליו עמד הבית, רצה להיפטר מיושבו.

יותר מסאה אחוזים

המצב של יחזקאל ומשפחתו החריף ביותר לפני שבועיים, כאשר קיבל סניטקוב צו הריסה. חשבתו שזה היה רק לחץ שהיה מכון להכרית אותו לעזוב את המקום בכל מחיר. אפילו לא עלה על דעתו שיהיה יתן פקידה כה אכזרית.

מוכר התאחדות הסוחרים, דוד ברוסוף, ניסה להתערב בכל הפרשה: הוא כתב מכתב דחוף אל הממונה על שני, מרדכי שטנר, ביקש לעכב את ביצוע צו-ההריסה עד לבידור העניין בקרייה. שטנר הסכים, אולם שני הזדרז, חתם מיד על הצו לביצוע עבודת-ההריסה.

העבודה בוצעה ביותר ממאה אחוזים: נוסף לחדר הנחון במחלוקת נהרסו גם ה'מטבח וחדרי הנוחיות שבנינם אשר בומנו על-ידי הסוכנות. סניטקוב ניסה להפריע לה'ריסה, נלקח למשטרה, הואשם בהפרעה לפ' קידי ממשלה שבאו למלא את תפקידם החוקי.

היחידה שהסתכן

הוא הצליח להשתחרר בערבות ממע' צרו רק בלילה, חזר אל החדר שנותר לפ' ליטה, מצא אותו ריק: שרה קיבלה התקפה של מחלת הנפילה, הועברה למגן דוד אדום. הילדים נלקחו על ידי שכנים רחמנים.

הרחמים לא היו ממושכים. למחרת בבוקר, כאשר נודע לשכנים כי דוד חולה שחפת, סיירו להוסיף ולהלין אותו בבתייהם. הוא בילה את הלילה השני בביתו של השכן הערבי, והיב פרוחת — היחיד שהיה מוכן להסתכן.

בראשית השבוע היה קשה למצוא את שני במשרדו הפואי: הוא התרועע הלך ושוב בין הקריה וירושלים, ניסה להסביר את הפ' שה' אולם המשרד לא היה ריק — ישבו בו יחזקאל סניטקוב ובני משפחתו, שהחליטו לשבות שבת שבת ורעב עד אשר יקבלו דירה חדשה.

אחד הפקידים ניסה להצדיק את ההריסה: "הרי הוצא פסקדין. צריך שיהיה סדר!" השיב שני: "לא כך נבנתה ארץ-ישראל."

אברהם שני, עיין בתוכניות, סירב להתיר את חידוש הבנייה, לא נתן כל נימוק ל'סירובו.

הצעה מושכת

סניטקוב לא אמר נואש, הוא חיפש עצה, מצא מוצא: "קחו את החורבה הזאת ותנו לי דירה אחרת, ראויה לשמה." פניו של שני אורו: "יש לי משהו בשבילך — בדיוק הדבר שאתה צריך: ערבי אחד עבר לרמלה. תוכל לקחת את דירתו."

דירתו של הערבי היתה באמת יפה, אך לא היה בה כל סימן לכך שבעליה עזבו.

יחזקאל ושרה סניטקוב בקיוסק
— נבנתה ישראל —

כל הרהיטים נמצאו במקומם, והשכנים סיפרו ליחזקאל כי הערבי רק נסע לתחנה לרמלה, עלול לחזור בכל יום. היה זה נסיונו הראשון של יחזקאל להשיג דירה. וכאשר נכשלו גם הנסיונות האחרים המשיך בבנייה, השלים את הגג.

התוצאה: האפוטרופוס הגיש משפט נגד סניטקוב, האשים אותו בבניה ללא רשיון. המשפט נמשך שנתיים, כלל 18 ישיבות, שני ביקורים של בית-המשפט במקום ופסקדין אחד: פניו חדרו של דוד ותשלום הוצאות המשפט בסך 50 לירות. בפסק הדין לא נאמר דבר על הריסת-המבנה.

הדבר לא הדאיג את יחזקאל: "נוכל לתקן כל זאת במשך הזמן. העיקר שיש לי, סוף סוף, משהו משלי."

לעומת זאת היו לו דאגות אחרות: הוא עצמו היה נכה. אשתו, שרה, סבלה מהתקפות של מחלת-הנפילה, אשר דבקה גם בבנם ה'קטן, צבי. הבן הגדול, דוד, היה חולה שחפת. גם כן הצליחה הסוכנות היהודית לבוא לעזרת המשפחה: היא הקציבה לה תמיכה כספית, דאגה להשיג ליחזקאל עבודה קלה, מתאימה לסוג בריאותו. מקום עבודתו הרא' שון היה במזנון של הארץ.

רשות וכסף

כאשר הוקלו, בעזרת הסוכנות, במקצת דא' גוית-הפרנסה נתפנה סניטקוב לדאוג לשיפור ביתו. הוא פנה לסוכנות, ביקש רשות לבנות מטבח, מקלחת ובית-שימוש. הסוכנות לא זו בלבד שנתנה לו רשות, אלא גם הקציבה לו מאה לירות ליצוע השיפורים.

העזרה הכספית נתנה ליחזקאל אפשרות להרחיב את תוכניות הבנייה: הוא רצה להקים גם חדר קטן נוסף, לשכן בו את דוד חולה-השחפת, כדי להפריד בינו לבין צבי הקטן. לשם כך לוהה ממקורות שונים 400 לירות, הקים את החדר לפי תוכנית שנערכה על-ידי מהנדס מוסמך. "אני מוסיף לפרוע חוב זה עד היום", אמר סניטקוב.

החוב נשאר בעינו, אולם הזמנים נשתנו. בשנת 1949 העבירה הסוכנות את סמכויותיה בכל הנוגע לרכוש הנטוש לידי משרדי ה'אפוטרופוס על נכסיה-נפקדים. תוך העברת

ביום ר' שעבר עבד יחזקאל סניטקוב כת' מיד בקיוסק הקטן שלו, ברחוב 4, יפו. השעה היתה תשע בבוקר. הלקוחות היו מועטים, ויחזקאל היה יכול להרשות לעצמו לעיין בעיתון פולני. אולם העיין בעיתון לא נמשך זמן רב. פתע הופיעה במקום שכנתו לדירה, תנה שר, התחילה לגמגם משהו בקול רחי התרגשות. מכל הסיפור המגומגם הבין יחזקאל רק דבר אחד: "אני שים באו לביתו, התחילו להרסו."

"מה זאת אומרת הורסים את הבית?" שאל סניטקוב בתדהמה.

"משוט מאד", השיבה השכנה, "הם מורי' דים את הרעפים מן הגג ומנפצים את ה'קירות."

סניטקוב לא ביקש ממנה לחזור על סי' פורה. השאיר אותה בקיוסק, יחד עם אשתו, שרה, מיהר הביתה לראות מה מתרחש.

תנה שר לא הגזימה. הבית הקטן, ששכן במרחק כמה גושי-בניינים מן הקיוסק, היה אפוף ענני-אבק ופועילות נמרצת. חלק מן הגג כבר הוסר, ופועלים הלכו בפטישים על הקירות, כדי להוציא מתוכם את הבלר' קים. יחזקאל לא האמין למראה עיניו: הוא ידע אמנם כי הבית נדון להריסה, אולם הוא היה משוכנע כי גור-הדין לא יבוצע.

בלי קורחניג

לא היתה זו קורת-הגג המוצקת והיקרה הראשונה שהוסרה מעל ראשו של יחזקאל: עוד בילדותו פרצו הקוקים לעיירת מולדתו הקטנה באוקראינה, הפכו אותה תוך שעות מספר לתל-אפר. המשפחה כולה נאלצה ללון ברחוב במשך חודשים רבים, אולם סניטקוב הבין את הסיבה: "הקוואקים היו אגטי' שמיים! תודה לאל שנשארו בחיים."

העיירה נבנתה מחדש. אולם כעבור שנים רבות בעת התקדמות הגרמנים מזרחה, כאשר לחם יחזקאל בשורות הפרטיזנים ביערות' בסרביה, הגיעה אליו בשורת-איוב: ביתו נהרס על-ידי הגרמנים. כל המשפחה הוש' מדה. כאשר נסוג הגל הנאצי לאחור, לא נסע אפילו סניטקוב לבכות על חורבות ביתו. גם אם היתה סיבת-האסון ברורה לו: "מלחמה."

בשנים שלאחר מכן חיפש לו יחזקאל קר' רת-ג בכל רחבי-אירופה: בפולניה, אוסט' ריה, איטליה. הוא עבד כפועל שחור, כמורה' אפילו כספר. בהיותו באוסטריה פגש כשרה: גם היא ובנה מבצלת הראשון חיפשו קורת' גג. הם החליטו להמשיך בחיפושם יחד.

חורבה פ'בליה

בשנת 1949 דומה היה לבסוף כי חיפושיו של הזוג סניטקוב נשאו פרי: שלי' חים ישראלים שהגיעו לאיטליה נשאו נארי' מים ארוכים, בישרו כי בישראל מחכה קורת' גג לכל בני-העוזה. יחזקאל ושרה החליטו מבטים רבי-משמעות, החליטו לעלות ארצה. אותה שעה כבר היה להם ילד שני, צבי.

באותה תקופה היתה לסוכנות אפשרות נרחבת למלא את הבטחות השליחים: המוני' עולים קיבלו דירות וחגיות ביפו וערים נטושות אחרות. גם יחזקאל ומשפחתו נהנו מאפשרות זו, קיבלו בית קטן בשכונת ג'בליה הפיאות.

הכינוי בית כמעט ולא התאים למבנה המור' זר. היתה זאת חורבה בעלת שטח של ארבעה מטרים על ארבעה מטרים וגובה של 175 סנטימטרים. קורת-הגג אף היא לא היתה מושלמת — מחצית הרעפים היו חסרים, אבל